

Авторка статті:

Тамара ТАЛКО,

здобувачка

ОП Соціальна робота

Наукова керівниця:

Світлана СИТНЯКІВСЬКА,

докторка педагогічних наук, доцентка,

професорка кафедри соціальних технологій

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Термін «соціалізація» не має однозначного тлумачення серед різних представників психологічної і педагогічної науки. Так, у західних дослідженнях соціалізації є два опонуючих один одному підходи до розв'язання проблеми, що розходяться у розумінні ролі особистості, яка зростає у процесі соціалізації: перший підхід утверджує пасивну позицію дитини – суб'єкт-об'єктний підхід, що підкреслює активну участь зростаючої особистості в процесі соціалізації; другий підхід – суб'єкт-суб'єктний підхід.

У сучасній педагогічній науці проблема соціалізації як обов'язкової складової процесу навчання і виховання дитини молодшого шкільного віку усе частіше опиняється під прискіпливою увагою, що пов'язують з мінливим соціальним станом розвитку дитини, повсякчасними реформами освіти, збільшенням соціально-педагогічних проблем дітей через модернізацію й технологізацію сучасного життя [3].

На думку провідних вітчизняних педагогів (Т.В. Кравченко, Д.В. Ольшанського), найбільш ефективно й успішно застосовувати нові стратегії соціалізації школярів молодшого віку можна і потрібно під час навчально-виховного процесу саме в освітніх закладах. За сучасних життєвих умов очікування від навчально-виховного процесу й вимоги до школи змінюються. Свобода і саморозвиток як мета освіти достатньо чітко засвоєні світовою педагогічною наукою і практикою, в українській школі лише усвідомлюються як наріжні [1].

Молодший шкільний вік охоплює період життя від 6 до 11 років і визначається найважливішою обставиною у житті дитини – її вступом до школи. Саме молодший шкільний вік – вищий рівень розвитку психіки, досягнутий у результаті первинної соціалізації (дошкільний вік), який створює можливість для подальшого соціального розвитку. На даному етапі соціального розвитку формуються ті психологічні структури суб'єкта навчально-пізнавальної діяльності, які забезпечують ефективність процесу навчання. Раніше для дитини існував світ речей, тепер перед нею – світ відносин і закономірностей з їх внутрішньою, строго науковою організацією [2].

У педагогіці і віковій психології наголошується, що в молодшому шкільному віці провідною для дитини стає навчальна діяльність. Інші види діяльності, в які включена дитина даного віку, – гра, спілкування і праця – також впливають на її особистий розвиток. Особисто орієнтоване навчання передбачає, перш за все, активізацію внутрішніх стимулів навчання. Такою внутрішньою спонукальною силою є мотивація навчання, яка може бути направлена на пізнавальні інтереси і пізнавальну діяльність, зовнішню шкільну атрибутику, а також на ігрові і позашкільні ситуації, побічно пов'язані з процесом навчання. Однак, не завжди процес навчання проходить успішно, в багатьох випадках у дітей спостерігаються виражені соціально-психологічні труднощі в пристосуванні до шкільного життя. При цьому рівень шкільної дезадаптації дітей та форми її вияву коливаються від легких поведінкових і мотиваційних порушень до повної відмови відвідувати школу.

Отже, проблема дослідження соціалізації особистості молодших школярів завжди доповнюється новими аспектами: аналізом змін умов соціалізації особистості під впливом науково-технічної революції, міждисциплінарним дослідженням людського “Я”. Триває розширення напрямків дослідження соціалізації, уточнюються її структура та функції, поглиблюється вивчення соціальних механізмів та інститутів соціалізації, вивчаються особливості взаємодії соціалізації та виховання в сучасних умовах. Головною функцією виховання є допомога у виборі професії, підготовка до створення власної сім’ї, формування соціальної активності визначення громадянської позиції.

Виховання і соціалізація молодших школярів здійснюються не тільки освітнім закладом, а й сім’єю, позашкільними установами за місцем проживання. В сучасних умовах на свідомість дитини, процеси його духовно-морального, психо-емоційного розвитку, соціального дозрівання великий вплив робить зміст телевізійних програм, фільмів, комп’ютерних ігор, інтернету. Взаємодія школи і сім’ї має вирішальне значення для організації морального укладу життя молодшого школяра. Ефективність взаємодії різних соціальних суб’єктів духовно-морального розвитку та виховання учнів залежить від систематичної роботи школи з підвищення педагогічної культури батьків, узгодження вмісту, форм і методів педагогічної роботи з установами додаткової освіти.

Використана література

1. Кравченко Т. В. *Теоретико-методичні засади соціалізації дітей шкільного віку у взаємодії сім’ї і школи*: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: спец. 13.00.07 “Теорія і методика виховання”. Київ, 2010. 40 с.
2. *Діти і соціум: особливості соціалізації дошкільного та молодшого шкільного віку* : монографія / А. М. Богуш, Л. О. Варяниця, Н. В. Гавриш та ін. ; наук. ред. А. М. Богуш ; за заг. ред. Н. В. Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2006. 368 с.
3. Кравченко Т. В. Сутнісні характеристики соціалізації. *Педагогіка і психологія*. № 3. 2007. С. 11-18.